

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
Факультет управління економіки та права

КАФЕДРА: менеджменту ім. проф. Є. В. Храпливого

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітнього ступеня «Бакалавр»

на тему:

*Організація інформаційного забезпечення процесів управління
персоналом в фермерському господарстві *****Львівського
району Львівської області*

Виконав: студент II курсу, групи МО-41

Спеціальності 073 «Менеджмент»
(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

Лесишак М.І.
(прізвище та ініціали)

Керівник к.е.н., доцент Михалюк Н. І.
(наук. ступ., вчене звання, прізвище та ініціали)

ДУБЛЯНИ 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
 Факультет управління, економіки та права
 Кафедра менеджменту ім. проф. Є. В.Храпливого
 Освітній ступінь «Бакалавр»
 Спеціальність: 073 «Менеджмент»
 (шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Зав. кафедри _____
 (підпис)

к.е.н., доцент Войнич Л.Й.
 (звання, ступінь, прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ року

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу студенту

Лесишак Михайло Ігорович

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи: «Організація інформаційного забезпечення процесів управління персоналом в фермерському господарстві *****Львівського району Львівської області»

Керівник роботи: Михалюк Н. І _____ к.е.н., доцент _____
 (прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджена наказом по університету від "30 грудня 2022 р. № 453/к.с.

2. Термін здачі студентом закінченої кваліфікаційної роботи 14.06.2023

3. Вихідні дані для кваліфікаційної роботи:

Планові та звітні дані, а також чинні на підприємстві виробничі інструкції, положення, нормативи, та зібранні дані в процесі проведення опитування респондентів.

4. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань, які потрібно розробити):

Вступ.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ ІНФОРМАЦІЄЮ

1.1 Теоретичний зміст, властивості та завдання економічної інформації

1.2 Значення інформаційного забезпечення з метою ефективного функціонування підприємства

1.3 Методика дослідження інформаційного забезпечення процесу управління на підприємстві

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ В ФЕРМЕРСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ *****ЛЬВІВСЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

2.2 Економічна ефективність виробництва продукції на підприємстві

2.3 Стан інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень на підприємстві

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1 Організаційне та інформаційне забезпечення якості управлінських рішень

3.2 Забезпечення захисту комерційної таємниці підприємства

3.3 Автоматизована система ухвалення управлінських рішень як інструмент удосконалення інформаційного забезпечення виробництва

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.

5. Перелік графічного матеріалу: таблиці, рисунки, діаграми, схеми.

6. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ етапу	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Отримання завдання. Вивчення рекомендованої літератури по темі КР. Написання аналітичного огляду. Вивчення об'єкту. Аналіз існуючого стану.	30.12.2022-27.02.2023	виконано
2	Розробка перспективного рішення та його обґрунтування (написання перспективної частини; виготовлення планової основи для основного варіанту роботи).	23.03.2023	виконано
3	Розробка та обґрунтування пропозицій щодо реалізації роботи.	27.04.2023	виконано
4	Кінцеве оформлення кваліфікаційної роботи.	24.05.2023	виконано
5	Підготовка до захисту в ЕК. Пробний захист на випускній кафедрі.	15.06.2023	виконано

Студент _____ Лесишак М. І. _____

(підпис)

Керівник кваліфікаційної роботи _____ к.е.н., доцент _____ Михалюк Н. І. _____

(наук. ступ., вчене звання, підпис, прізвище та ініціали)

АННОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота: 61 сторінка текстової частини, 16 рисунки, 8 таблиць, 36 літературних джерел. «Організація інформаційного забезпечення процесів управління персоналом в фермерському господарстві *****Львівського району Львівської області». Лесишак М.І.– Кваліфікаційна робота бакалавра. Кафедра менеджменту ім. проф. Є.В.Храпливого. - Дубляни, Львівський НУП, 2023 р.

В роботі розглянуто теоретичний зміст, властивості, завдання економічної інформації та значення інформаційного забезпечення з метою ефективного функціонування підприємства. На аналітичному рівні описано загальну організаційно-економічну характеристику підприємства та організаційно-інформаційне забезпечення якості управлінських рішень.

На основі проведених досліджень розроблено рекомендації щодо вдосконалення методів забезпечення захисту комерційної таємниці підприємства та автоматизації система ухвалення управлінських рішень як інструменту удосконалення інформаційного забезпечення виробництва.

На основі опрацювання теоретичного та практичного матеріалів зроблені відповідні висновки та внесені пропозиції.

Ключові слова: інформація, методи управління, управління, організаційно-економічні важелі, інформаційне забезпечення, система, підприємство.

ANNOTATION

Qualification of the work: 61 sides of the text part, 16 drawings, 8 tables, 36 literary letters. "Organization of information security processes of personnel management in the farming state ***** Lviv district of Lviv region". Lesishak M.I. - Bachelor's qualification. Department of Management im. prof. E.V. Khraplivy. - Dublyany, Lviv NUP, 2023

In the robot, the theoretical knowledge, authority, management of economic information and the significance of information security with the method of effective functioning of business are considered. On the analytical level, the overall organizational and economic characteristics of the enterprise and organizational and informational security of the quality of managerial decisions are described.

On the basis of the research carried out, recommendations were made on how to thoroughly improve the methods for securing the commercial security of business and automation of the system for appraising management decisions as a tool for improving the information security of the factories yours.

Propositions were introduced on the basis of the theoretical and practical materials used in the development of the vysnovka.

Key words: information, methods of management, management, organizational and economic importance, information security, system, business.

УДК : 65.012.45

Кваліфікаційна робота: 61 сторінки текстової частини, 16 рисунків, 8 таблиць, 36 літературних джерел.

Організація інформаційного забезпечення процесів управління персоналом в фермерському господарстві *****Львівського району Львівської області. Лесишак М.І.- Кваліфікаційна робота магістра. Кафедра менеджменту ім. проф. Є.В.Храпливого. - Дубляни, Львівський НУП, 2023 р.

Текстова частина включає вступ, три розділи, висновки і пропозиції, список використаних джерел.

В першому розділі розглядаються науково теоретичні основи значення властивості та завдання економічної інформації. Обґрунтовано значення інформаційного забезпечення з метою ефективного функціонування підприємства.

В другому розділі проведено аналіз ефективності виробництва в підприємстві та значення інформаційного забезпечення виробництва з метою ефективного функціонування підприємства.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи на основі результатів проведеного аналізу розроблені рекомендації щодо організаційного та інформаційного забезпечення якості управлінських рішень а також забезпечення захисту комерційної таємниці підприємства

На основі опрацювання теоретичних і практичних матеріалів зроблені відповідні висновки та пропозиції.

Зміст

Вступ.....	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ	
УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ ІНФОРМАЦІЄЮ.....	9
1.1 Теоретичний зміст, властивості та завдання економічної інформації.....	9
1.2 Значення інформаційного забезпечення з метою ефективного функціонування підприємства.....	19
1.3 Методика дослідження інформаційного забезпечення процесу управління на підприємстві.....	26
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ	
УПРАВЛІННЯ В ФЕРМЕРСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	
*****ЛЬВІВСЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ».....	28
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	28
2.2 Економічна ефективність виробництва продукції на підприємстві.....	34
2.3 Стан інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень на підприємстві.....	39
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО	
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	
3.1. Організаційне та інформаційне забезпечення якості управлінських рішень.....	42
3.2 Забезпечення захисту комерційної таємниці підприємства.....	47
3.3. Автоматизована система ухвалення управлінських рішень як інструмент удосконалення інформаційного забезпечення виробництва.....	50
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59

ВСТУП

Актуальність теми. На сьогодні використання новітніх інформаційних систем і комп'ютерних технологій є вирішальною умовою систематизації інформаційних ресурсів, пошуку цільової аудиторії споживачів та розвитку менеджменту як концепції управління виробництвом, запровадження інтелектуальних систем в управлінську сферу для успішного функціонування підприємства в конкретному середовищі пошуку цільової аудиторії споживачів та розвитку менеджменту та маркетингу як концепції управління виробництвом з метою його адаптації до мінливих умов ринкового середовища.

Будучи під впливом динамічного розвитку інформаційного суспільства, інтеграції економіки та проникнення інформаційних технологій у бізнес-процеси з'являються нові ідеї та знання, та перед ними повстає завдання щодо необхідності використання нових інформаційних систем і комп'ютерних технологій, щодо обробки великих масивів інформації, пошук ефективних засобів їх реалізації в середовищі.

Глобальні економічні процеси в країні спонукають до стрімкого розвитку інформатизації всіх соціально-економічних систем, що призводить до ускладнень у вирішенні багатьох економічних завдань, викликає щоденне зростання обсягу інформації в геометричній прогресії, і відповідно вимагає пошуку нових підходів інформаційних систем та комп'ютерних технологій для підвищення конкурентоспроможності підприємств, у формуванні інформаційного забезпечення, їх успішного функціонування в довгостроковому періоді. Актуальність вирішення окреслених проблем, їх наукова та практична значимість визначили вибір теми роботи, її мету, завдання й основні напрями дослідження.

Об'єктом дослідження є процеси формування інформаційного забезпечення для діяльності підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних положень, методичних

основ та практичних засобів щодо побудови інформаційного забезпечення діяльності підприємства в ньому.

Мета і завдання дослідження. Мета роботи – висвітлити теоретичні, наукові, методичні та практичні рекомендації щодо формування інформаційного забезпечення діяльності підприємства.

Для досягнення поставленої мети в роботі необхідно було вирішити такі завдання: розкрити зміст трактування економічних понять і категорій, що відображують змістовність діяльності підприємства та інформаційне його забезпечення; вивчити стан, результати та перспективи роботи підприємства та визначити особливості його організації; обґрунтувати напрями удосконалення інформаційного забезпечення діяльності підприємства на перспективу; дослідити розвиток інформаційного забезпечення контексті розвитку ринкового середовища та визначити особливості діяльності на сучасному етапі та його впливу на підприємство; здійснити аналіз в динаміці науково-методичних підходів вчених щодо інформаційного забезпечення діяльності підприємства та етапів формування інформаційної бази підприємства із врахуванням вимог тенденцій розвитку інформаційних систем і технологій; побудувати систему інформаційного забезпечення діяльності підприємства із їх функціонування та тенденцій розвитку новітніх інформаційних систем і технологій; сформулювати методичні рекомендації щодо впровадження у кожному конкретному випадку системи інформації як однієї із базових засад системи інформаційного забезпечення діяльності;

Методи дослідження. Методологічна основа заснована на наукових концепціях, теоретичних поясненнях та обмежених правах на створення інформаційної системи забезпечення підприємства інформацією. Для досягнення поставленої у роботі мети використовувався комплекс загальних та спеціальних методів: порівняльний метод, логічний метод, метод узагальнення; системний аналіз, описовий метод, наукова абстракція; фінансовий, і т.д.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ ІНФОРМАЦІЄЮ

1.1 Теоретичний зміст, властивості та завдання економічної інформації

Інформація була завжди для організації важливим ресурсом будь-якого процесу, у тому числі виробництва конкретних видів продукції, робіт чи послуг. Особливого значення це набуває з розвитком науково-технічного прогресу, а саме інформаційних та комунікаційних технологій.

Швидкість та якість на сьогодні поширення інформації у світі забезпечило встановлення міжнародних інтеграційних зв'язків, якими можна управляти в реальному часу. У таких умовах мають значення знання які забезпечать раціональну організацію виробничого процесу та мінімізують умови невизначеності в процесі виробничо-господарської діяльності, відбувається постійна боротьба між суб'єктами господарювання за доступ до об'єктивної, корисної інформації економічного характеру, а також розвиток прийняття та реалізації якісних управлінських рішень на виробництві.

Інформація – зазвичай нова інформація, яка прийнята, зрозуміла та оцінена його користувачами і є корисною для підприємства. Іншими словами можна сказати що, під вхідною інформацією слід розуміти нові знання, які суб'єкт отримує в результаті сприймання та опрацювання конкретної інформації.

Під інформацією для виробничих процесів розуміються відомості про людей, предмети, події, явища і процеси незалежно від форми їх уявлення. Насамперед, це пов'язано з місцем походження тієї чи іншої інформації, а також з галуззю та напрямом її застосування. Погляд на інформацію з погляду її споживачів прояснює та деталізує її зміст.

Середовище (вихідна інформація) зберігається в конкретній системі. Ключовою особливістю інформації є те, що вона містить набір конкретних даних, знання які можуть бути корисними для її безпосереднього користувача.

Еволюція вивчення сутності інформації дозволяє включити до нього такі процеси, як виклад фактів, подій, інтерпретація, ознайомлення, освіта та інші.

Однак інформація – це не просте відображення реальних процесів, їх копія, а відображення процесів, створених та реконструйованих для того, щоб управляти цими процесами найефективнішим чином. Інформація відображає процеси, які є її джерелом і існують самостійно, але водночас без них інформація існувати неспроможна.

Основні якісні характеристики інформації такі (див. рис. 1.1):

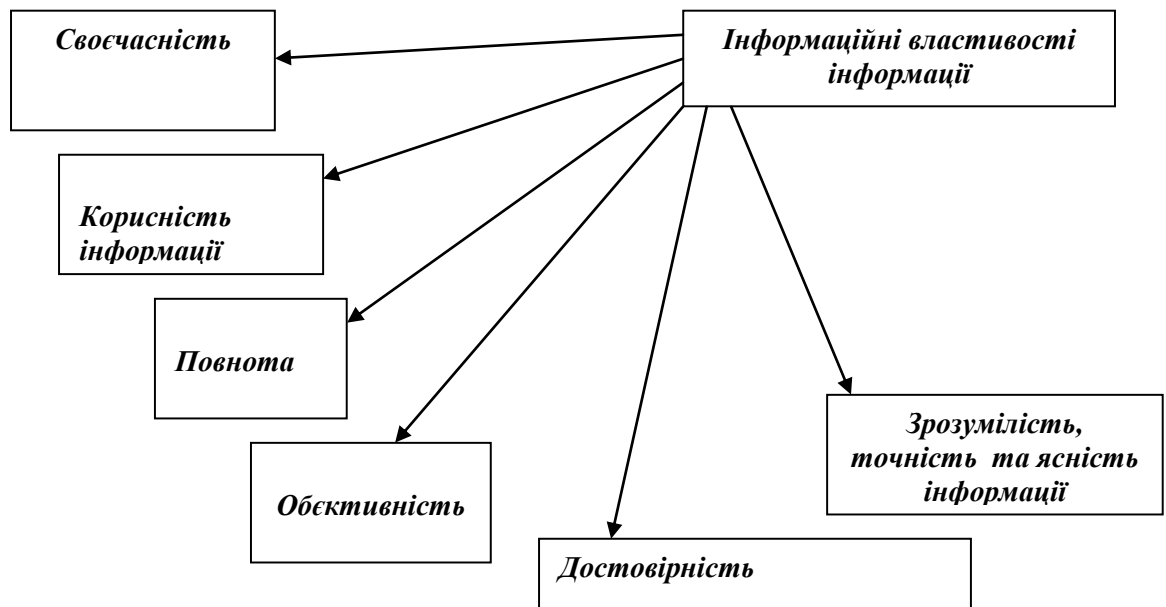

Рис. 1.1. Класифікація якісних основних властивостей характеристики інформації

конкретний користувач сприймає інформацію через призму своїх думок і суджень, об'єктивність проявляється в тому, що відображає зовнішній світ, який існує незалежно від нас. знань та досвіду, захопленості та на даний час емоційного стану, і в результаті може внести об'єктивність у відображення реальності;

- своєчасність інформації - означає, що вона саме така, яка потрібна, важлива в даний момент. Цю властивість інформації ще називають її достовірністю;
 - корисність інформації визначається з урахуванням завдань, які можуть бути вирішені з її допомогою. Часто поряд з корисною інформацією подається оманлива інформація, тобто надмірна або надлишкова, в таких умовах перед користувачем інформації постає завдання усунення надлишкових даних, що мають певну цінність;
 - повнота правдивість, достатність інформації для вироблення та прийняття на її основі конкретного якісного рішення. Недостатній обсяг інформації може призвести до неправильної оцінки ситуації та мати непередбачувані наслідки.;
 - достовірність це те у чому інформація відповідає дійсності. Суб'єктивна інформація не завжди є достовірною. Якщо інформація об'єктивна, то вона і достовірна. Інформація може втратити достовірність через її надмірне спотворення (у даному випадку ми маємо справу з дезінформацією);
- зрозумілість та ясність інформації, для цього інформацію слід викладати ясно, однозначно і подавати так, щоб споживач міг її розпізнати та зрозуміти.

Залежно від того, для кого призначається інформація, вибирають ту чи іншу форму її подання.

В цілому, економічна інформація є сукупністю відомостей про суспільно-економічні процеси, що використовуються для управління цими процесами та спільності людей у виробничій та невиробничій сферах.

Зібрана економічна інформація кількісно характеризує стан виробничої, господарської та фінансової діяльності господарюючого суб'єкта через систему натуральних та вартісних показників, що накопичуються у виробничій та невиробничій сферах, органах управління.

За допомогою економічної інформації можна простежити взаємозв'язки між зв'язками, напрямками розвитку та прийняттям управлінських рішень. Іншими словами, економічна інформація – це дані, що використовуються в управлінні суб'єктом господарювання.

Існує багато видів економічної інформації.

За функціями управління, що виконуються, розрізняють такі види інформації (див. рис. 1.2):

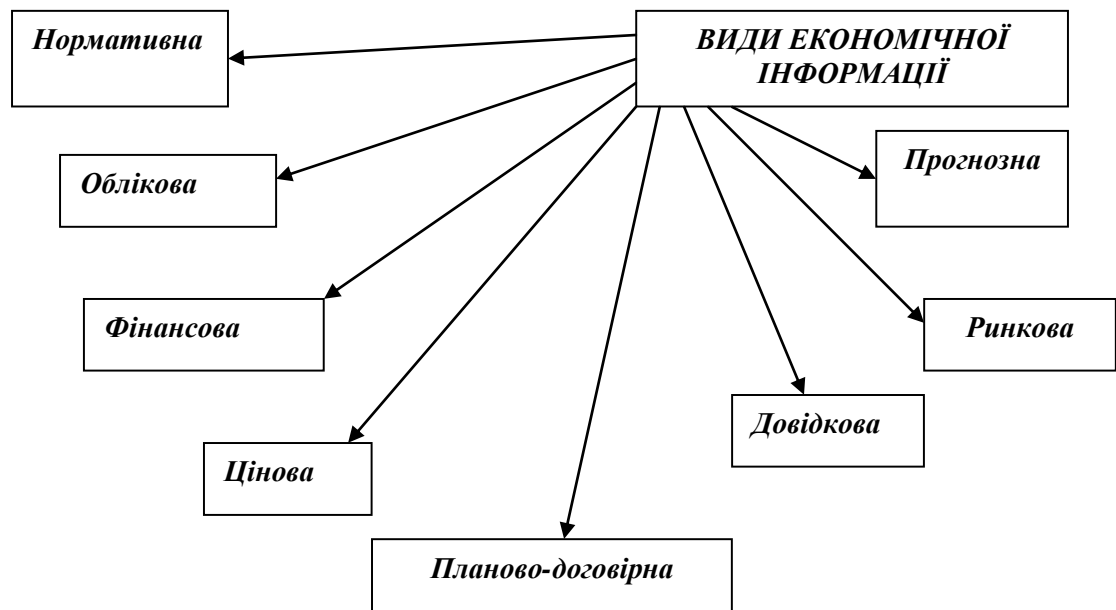

Рис. 1.2. Класифікація довідкової економічної інформації для підприємства

бухгалтерська (облікова) - пов'язаний з функціями оперативного, бухгалтерського та статистичного обліку яка відображає вже здійснені господарські процеси, а також фактичний стан справ;

нормативна - пов'язані з функцією підготовки виробництва. Вона регулює витрати матеріальних ресурсів та праці, рівень запасів та відрахувань. Наприклад, норми витрати матеріалів на виріб;

довідкова - призначена для деталізації процесів, розшифровки та доповнення різною інформацією. Наприклад, назва та адреса підприємства;

ціна - включає ціни, тарифи, розцінки;

ринкова - характеризує ситуацію, що склалася в даний момент часу на ринку;

прогнозована - що відноситься до функції прогнозування, що відображає ймовірне твердження про майбутній стан економічних процесів. Наприклад, очікувана сума прибутку;

планово-договірна – пов'язані з функцією планування та опису

економічних процесів, які мають відбуватися у виробничий період. Наприклад, обсяг виробництва певного найменування продукції, кількість матеріалів із певним найменуванням за договором;

фінансова - містить інформацію про фінансовий стан суб'єкта господарювання.

Слід зазначити, що економічна інформація корисна лише після її логічної та структурної обробки та подання у вигляді цінних даних для керівництва підприємства.

Економічна інформація має основне значення у всіх сферах виробничої діяльності, оскільки є необхідною умовою оперативного, тактичного та стратегічного планування. Інформація також має ключове значення для захисту економічних інтересів підприємства під час виробництва продукції. Кожен із показників економічної інформації є окремим чинником аналізу економічного стану як окремих підрозділів, так і підприємства загалом.

Характерною особливістю економічної інформації є те, що вона повинна зберігатися і накопичуватися у великих кількостях протягом тривалого часу. Особливістю на сьогодні економічної інформації є те, що вона відображає роботу економічного суб'єкта через систему числових показників, має дискретну форму уявлення та розташовується на матеріальних носіях. Характеризується повторюваністю та циклічністю виникнення та обробки. Тому виникає питання про раціональну систематизацію економічної інформації з погляду можливості її зручного використання у майбутньому.

Економічна інформація відіграє важливу роль у процесі організації виробничо-господарської діяльності підприємств, від неї залежить: правильність управлінського рішення; рівень його економічної безпеки; стійкість розвитку підприємства якості укладених договорів та контрактів та можлива розробка сучасних альтернативних шляхів підвищення рівня ефективності результатів її управління на перспективу.

Ключовими завданнями економічної інформації є:

сприяння зниженню загроз та умов невизначеності у процесі виробничо-

господарської діяльності господарюючого суб'єкта;

забезпечення керівника підприємства реальними даними щодо ситуації на ринку;

є основою розробки ефективних управлінських рішень;

служити основою для бізнес-планування;

є інструментом для ведення комерційних переговорів та укладання комерційних договорів.

На сьогодні інформаційне забезпечення інформацією та її управління є сукупністю реалізованих рішень щодо обсягу інформації, її якісного та кількісного складу, місця та форм організації. При цьому метою інформаційного забезпечення управління є своєчасне надання необхідної та достатньої інформації для прийняття управлінських рішень, забезпечення ефективної роботи як підприємства загалом, так і його структурних підрозділів [12].

Інформація стає важливим ресурсом, що дозволяє підприємству зміцнювати свою конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі. У таких умовах прийняття стратегічних рішень потребує усвідомлення ролі та місця інформації у забезпеченні довголіття.

Не можна не помітити, що в структурі традиційного розуміння ресурсів (матеріальних, фінансових, трудових), що використовуються суб'єктами господарювання для здійснення своєї діяльності та досягнення стратегічних цілей, відбувається зрушення в бік тих ресурсів, які носять переважно інформаційний характер. інтелектуальні здібності персоналу, клієнтська база, технології управління (у тому числі на ІТ-платформі), ділова репутація тощо. буд.

Володіння достовірною, повною, актуальною та оперативною інформацією дозволяє суб'єкту господарювання знижувати фінансові ризики, отримувати конкурентні переваги, ефективно підтримувати та супроводжувати процес прийняття зважених, обґрунтованих управлінських рішень.

Для підприємства яке хоче посісти міцні позиції на ринку, є дуже

важливим не лише збирати інформацію, а й ефективно використовувати її у власному веденні бізнесу. Тому виникає проблема виявлення стратегічно важливої інформації в розрізі цілей та завдань розвитку суб'єкта господарювання. Така інформація, безперечно, є ресурсною базою для розробки та прийняття ефективних управлінських рішень.

У реаліях сучасної економіки підприємства здатні ефективно функціонувати за дотримання однієї важливої умови - постійного отримання, оновлення та аналізу достовірної та оперативної інформації.

Варто зазначити, що чим повніша і достовірніша інформація, чим швидше та якісніше вона обробляється, тим вища точність та потенційна ефективність управлінських рішень та дій.

У ІТ-системі, що забезпечує управління бізнесом, виділяють чотири основні компоненти: інформаційні ресурси, інформаційні технології, технічні засоби та програмне забезпечення. Вони дозволяють дати повний опис всіх видів діяльності та ефективності роботи всіх складових підприємства. Наприклад, за допомогою фінансових показників здійснюється фінансовий контроль, а за необхідності якісні результати.

Рис. 1.4. Основні питання які вирішуються при допомозі показників інформаційного забезпечення

Визначити продуктивність підприємства, динамічні зміни за відповідними показниками. Для цього необхідно визначити кінцеві значення, що характеризують діяльність конкретного підприємства у конкретній галузі, і це має стати критичними значеннями показників. Таким чином, щоб забезпечити зміну продуктивності підприємства, необхідно досягти оптимального співвідношення між розмірами продукції підприємства та витратами на її виробництво.

Забезпечити оперативний доступ до чинної нормативно-правової бази. Оскільки така база складається з низки законодавчих, нормативно-правових актів, положень, інструкцій тощо, які постійно оновлюються, змінюються, доповнюються, скасовуються, важливо, щоб керівництво підприємства використовувало достовірну інформацію при розробці та прийнятті управлінських рішень.

Основною проблемою, яка завжди характеризувала існуючі системи управління об'єктами підприємства, є правильне використання показників та

їхня інформативність. У той самий час існує невизначеність щодо гарантовано фіксованого зв'язку між змінними. Наслідком помилкового розуміння значимих взаємозв'язків між показниками можуть бути неправильні рішення, які будуть ухвалені після того, як підприємство покаже результати своєї діяльності.

Також можна говорити про обмеження показників у разі взаємної компенсації деяких об'єктів або їхнього врівноваження один проти одного. Для різних підприємств мають бути розроблені різні системи показників з урахуванням специфіки галузі та підприємства, основне завдання яких допомогти у проведенні систематичного аналізу та дослідження причин змін, що відбулися у внутрішньому середовищі підприємств.

Завданням інформаційної діяльності підприємства є отримання, систематизація та використання максимально достовірної та точної інформації про стан зовнішнього середовища. Оскільки позитивні та негативні очікування споживачів і конкурентів по-різному впливають на результати роботи окремих компаній. Ця інформація в першу чергу має стосуватися споживачів, конкурентів та змін ринкових умов, коливань макроекономічних параметрів функціонування ринку та законодавчих змін. Підсумовуючи вищесказане, можна констатувати, що інформаційне забезпечення – це передусім динамічний процес інформаційного потоку в системі управління. Основу цього процесу складають потоки інформації, що утворюють цю систему. Основними етапами інформаційного обігу в управлінні підприємством слід визначити такі основні етапи: підготовчий; розрахунок; споживання.

Системи підтримки прийняття рішень були створені в результаті розвитку інформаційних систем управління і являють собою системи, призначені для підтримки процесів прийняття рішень менеджерами в складних і слабо структурованих ситуаціях, пов'язаних з розробкою і прийняттям рішень.

З накопиченням значної кількості інформації та факторів, що впливають на функціонування економіки підприємства, процес прийняття управлінських рішень ускладнюється. Тому цілком логічною є поява системи підтримки прийняття управлінських рішень.

Ефективне поєднання всіх елементів системи підтримки прийняття рішень дозволяє уникнути ряду труднощів, пов'язаних з побудовою системи підтримки прийняття рішень, і підвищити ефективність ІТ-системи завдяки: спеціальній інтеграції бази даних системи підтримки прийняття рішень з іншими внутрішніми; і зовнішні бази даних; скорочення часу очікування відповіді на запит користувача; ефективне використання великих математичних моделей; зниження витрат на побудову та експлуатацію системи; зменшення інфраструктурних бар'єрів, що затримують впровадження нових застосувань ІТ-систем і технологій, зокрема систем підтримки прийняття рішень% краще розуміння розробниками деяких аспектів системи; мінімізація витрат на підтримку та підвищення продуктивності користувачів, включаючи запобігання збоєм системи та іншим проблемам продуктивності. Серед факторів, що впливають на вибір конкретної архітектури систем підтримки прийняття рішень, можна виділити: необхідність подальшого розвитку ІТ-системи та її адаптації, зокрема шляхом інкорпорації існуючих засобів програмування; застосування еволюційного підходу до розробки систем підтримки прийняття рішень в економіці. Щоб охопити осіб, які приймають рішення, і забезпечити необхідну інформаційну безпеку, інструменти підтримки прийняття рішень повинні бути розподілені по мережах.

Отже, економічна інформація сьогодні є одним із визначальних чинників розвитку суб'єктів господарювання. Вона є основою для розробки та прийняття ефективних управлінських рішень, зниження рівня її невизначеності, планування господарської діяльності, створення цінності для користувачів інформації та визначення стратегічних напрямків розвитку суб'єкта господарювання в майбутньому.

1.2 Значення інформаційного забезпечення з метою ефективного функціонування підприємства

Пошук ефективних засад і механізмів інформаційного забезпечення господарювання суб'єктів господарювання досить плідно ведеться науковцями. Можна припустити, що зусилля фахівців, спрямовані на пошук ефективних управлінських підходів до перетворення інформації в інтелектуальні активи, які сприятимуть створенню концепції управління знаннями, яка на сьогодні є одним із найбільш інноваційних напрямів розвитку в усіх сферах і секторах економіки.

Прийняття ефективних управлінських рішень неможливе без відповідної інформаційної бази, створення ефективної інформаційно-аналітичної системи, здатної в потрібний момент забезпечити керівництво актуальними, достовірними даними.

Збільшення масштабів інформації та ускладнення структури інформаційного простору веде до необхідності оптимізації інформаційних потоків з метою забезпечення ефективності розвитку підприємства. Активізація наукових досліджень у сфері інформаційного забезпечення управління розвитком підприємства відбувається за такими напрямками: принципів і методів управління інформаційними потоками на різних етапах життєвого циклу підприємства, з'ясування ролі економічної інформації в забезпеченні конкурентоспроможності, а також створення інформаційних систем управління.

Підвищення економічної ефективності забезпечує зростання доходів підприємств, що є основою для розширення і вдосконалення виробництва, підвищення заробітної плати та поліпшення культурно-побутових умов працівників галузі. Завдання підвищення ефективності виробництва полягає в досягненні значного збільшення обсягу виробництва, необхідного для задоволення матерії.

Інформаційна забезпеченість – це рівень поінформованості керівництва співробітників підприємства даними з необхідні прийняття ефективних управлінських рішень, вирішення поточних і стратегічних завдань, організації

процесу виробництва продукції чи надання послуг тощо.

Враховуючи важливість інформаційного забезпечення управлінських рішень, одним із найважливіших завдань інформаційного забезпечення тривалий час було забезпечення чіткої регламентації якості та часу отримання інформації керівниками та спеціалістами на підприємстві; забезпечення інформаційної безпеки, відбір та управління інформаційними потоками з метою посилення конкурентних переваг підприємства. Поява та активний розвиток інформаційного менеджменту на підприємствах стали практикою сучасного підприємництва.

Проте доведено, що цей перелік завдань не є вичерпним для забезпечення ефективного розвитку суб'єкта господарювання. Сьогодні недостатньо вміти використовувати, зберігати, збирати, обробляти бізнес-інформацію та оновлювати бази даних. Необхідно проводити конкретну економічну політику у сфері інформації та управління інформаційним середовищем, в якому знаходиться підприємство, для забезпечення ефективного якісного вдосконалення його діяльності.

Основними завданнями інформаційної служби слід вважати: обробку, використання, зберігання, створення та підтримання в актуальному стані інформації та знань; забезпечення керівництва методичної, прогностичної, нормативно-правової, довідково-аналітичної та поточної інформації, а також комплексом програмних засобів, необхідних для їх аналізу при виробленні управлінських рішень та організації виробництва.

Останнім часом існує думка про необхідність поділу управлінських рішень підприємства, розробка інформаційної стратегії пов'язана з необхідністю чітко окреслити інформаційне середовище (простір) підприємства, сформулювати правила поведінки підприємства та механізми інформаційного забезпечення управління розвитком.

Наголошуючи на необхідності задоволення інформаційних потреб суспільства та кожного його суб'єкта з метою підвищення ефективності соціально-економічних процесів, вчені наголошують на необхідності створення

єдиного інформаційного простору і технологічне середовище, що включає інформаційні технології, фахівців, користувачів, документообіг, інформацію, засоби телекомунікацій, продукти, послуги, бази даних та ін.

Формування та формалізація інформаційного простору управління виробництвом здійснюється за такими напрямками: технічна підтримка в обробці та аналізі отриманої інформації;

створення єдиної інформаційної бази об'єктів та філій підприємства;

забезпечення необхідного рівня безпеки та захисту інформаційних ресурсів господарюючого суб'єкта;

забезпечення оперативної передачі всіх видів інформації каналами зв'язку.

Розвиток інформаційної системи забезпечення виробництва пов'язане з розмежуванням інформаційного простору як зони, в якій формуються різні інформаційні потоки, що дають достовірну інформацію для процесу якісних змін складу та зв'язку, а також функцій підприємства що виникають у його зовнішньому та внутрішньому середовищі, та забезпечення довгострокового ринкового успіху.

Традиційно формалізація інформаційних потоків здійснюється через: критерії джерел інформації. Інформація, що надходить із зовнішніх джерел, включає нормативно-правові акти, економічну та галузеву інформацію, інформацію про діяльність партнерів і конкурентів підприємства, статистичну звітність. Ця інформація дуже різноманітна і може включати фінансові та нефінансові, формальні та неформальні, кількісні та якісні показники.

У процесі створення інформаційного забезпечення виробництва на підприємстві необхідно враховувати такі аспекти: перетворення їх у знання, створення нових знань та обмін ними для створення інноваційних рішень;

стратегічна спрямованість створення інформаційного забезпечення шляхом визначення мети та формування попиту на відповідну інформацію, що сприяє створенню нової цінності за допомогою нових знань;

необхідність запуску інноваційних процесів виявлення інформації

виявлення комунікативних прогалин, що перешкоджають обміну інформацією на організаційному рівні, пошук причин, виявлення проблемних зон та діагностика проблем управління, забезпечення прискорення процесу розкриття наявних знань на підприємствах.

Важливим моментом формування інформаційного простору підприємства є визначення змісту вихідних інформаційних потоків, які мають забезпечити всіх контрагентів необхідними даними про підприємство для ухвалення відповідних рішень щодо можливого співробітництва.

Традиційно до таких інформаційних потоків відносяться стратегічні плани підприємства, прогнози та звітність показників діяльності за напрямками діяльності, документи з облікової політики, географічними та продуктовими сегментами, фінансова звітність та ін. При цьому інформаційна підтримка виробничого процесу є необхідною, включає не тільки модель виділення та ідентифікації інформаційних потоків, а й принципи та механізми їх обробки, інтерпретації, перевірки та напрямки використання.

Процес управління виробничими системами можна представити як сукупність послідовних дій управлінського персоналу щодо визначення цілей для об'єктів управління та їх фактичного стану на основі реєстрації та обробки відповідної інформації, створення та затвердження економічно обґрунтованих виробничих програм та оперативних завдань.

Підтримка управлінської інформації полягає у ув'язуванні інформації із системою управління підприємством та процесом управління. Це дає можливість виокремити окремі моменти та розглянути загальні характеристики, що дозволяє набагато глибше розглянути інформаційне забезпечення функціонального управління.

Створення виробничих програм і виконання функцій управління виробництвом засновані на використанні керівництвом підприємства інформації про хід виробництва, стан техніко-технологічної бази та її окремих елементів, поточний попит на продукцію тощо.

У сучасних умовах важливим напрямом роботи стало інформаційне

забезпечення, що полягає збиранні та обробці інформації, необхідної для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Передача інформації про стан та діяльність підприємства на вищий рівень управління та взаємний обмін інформацією між усіма взаємопов'язаними підрозділами підприємства здійснюється на базі сучасної електронно-обчислювальної техніки та інших технічних засобів. Створення якісної інформаційної бази підрозділів всіх рівнів – основа ефективного управління компанією.

Для підвищення ефективності управління складними виробничими процесами необхідно враховувати характеристики інформаційних ресурсів, а саме: обсяг інформації постійно зростає та займає ключове становище серед ресурсів; інформація впливає використання інших ресурсів; потенціал інформаційних ресурсів можна використати багаторазово; у процесі використання інформаційний потенціал постійно збільшується.

Для підвищення ефективності управління складними виробничими процесами необхідно враховувати характеристики інформаційних ресурсів, а саме: потенціал інформаційних ресурсів можна використати багаторазово; інформація впливає використання інших ресурсів; обсяг інформації постійно зростає та займає ключове становище серед ресурсів; у процесі використання інформаційний потенціал постійно збільшується та збагачується.

Використання інформаційного забезпечення та інформаційних технологій у сфері управління дає можливість більш економічної та раціональної організації інформаційних процесів, підвищення їх динаміки, розширення системи факторів, що аналізуються при прийнятті рішень, та факторів, що їх обґрунтовують.

Загальна інформаційна система підприємства координує всі важливі фінансово-економічні процеси: запровадження фінансування інвестиційної діяльності підприємства (вибір напрямів розміщення коштів, відбір конкретних інвестиційних проектів та забезпечення їх необхідним фінансуванням); забезпечення оновлення техніко-технологічної бази (впровадження приладів та технологій, нових видів продукції); забезпечення потреби виробничого процесу

у всіх видах ресурсів (трудових, технічних, фінансових, інформаційних).

Система інформаційного забезпечення має бути безпосередньо пов'язана із системою управління, основним завданням якої є завдання регулювання. При цьому важливим завданням інформаційного забезпечення є умови структурування даних, де ключове місце займає розробка рішень щодо концентрації та поширення інформації.

Рис. 1.4. Інтеграція в інформаційній системі інформаційних потоків підприємства

Тому важливим завданням при організації інформаційного дослідження є визначення роботи інформаційної системи, що забезпечує виробничу діяльність, узгодження потоків даних та спрямування зусиль усіх учасників дослідницького процесу на досягнення поставленої мети.

Надання якісної інформації, таким чином, визначає якість та прозорість реалізації механізмів управління підприємством, де економічна інформація відіграє роль підсистеми в системі управління підприємством та створює функціональний блок, що характеризується чітко визначеними завданнями, особливостями функціонування. процес та незалежний механізм управління, що дозволяє вважати його автономним об'єктом управління, що забезпечує

необхідною інформацією всі сфери діяльності підприємства та проводить інформаційні дослідження.

Інформаційне забезпечення діяльності формується інформаційною системою підприємства з використанням формалізованої та неформальної інформації з використанням спеціальних технологій збору, передачі, обробки та доведення до користувачів інформації для прийняття обґрунтованих рішень, які в сукупності визначають інформаційне середовище підприємства (див.рис. 1.5).

Рис. 1.5. Інформаційний простір підприємства

Інтегрований інформаційний простір включає такі базові компоненти, як інформаційні ресурси, які складаються з даних, інформації та знань, записаних на відповідних інформаційних носіях; засоби інформаційної взаємодії користувачів; відділи та служби підприємства, що забезпечують

функціонування та розвиток інформаційного простору; програмно-технічні комплекси, зв'язок та обслуговуючий та управлінський персонал.

Таким чином, можна зробити висновок, що правильна організація інформаційного забезпечення виробничого процесу є зниження ризику господарської діяльності та реалізації ефективних управлінських рішень на підприємстві; одним із ключових інструментів підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання, зниження рівня невизначеності в економічному середовищі,.

1.3 Методика дослідження інформаційного забезпечення процесу управління на підприємстві

Щоб провести об'єктивне наукове дослідження обраного напрямку, необхідно правильно методично його збудувати. Метод навчання – це сукупність засобів, методів та прийомів дослідження, спосіб проникнення у зміст досліджуваного предмета.

Складність явищ, що вивчаються у процесі організації інформаційного забезпечення виробництва, вимагає застосування не одного, а комплексу методів, основу яких становлять структурно-функціональні, конкретно-історичні, оптимізаційні, планові, комплексні та інші. підходить.

Характерною рисою системного підходу є широке використання методів математичної формалізації для дослідження завдань інформаційного забезпечення з використанням досвіду, інтуїції та експертних міркувань.

В основі дослідження лежить діалектичний метод при вивченні економічних явищ і процесів використовуються діалектичні принципи, категорії та закони, згідно з якими всі сторони життя суспільства як єдиного організму розглядаються у взаємодії, взаємопов'язаності та розвитку.

Застосування принципу взаємозалежності та розвитку явищ об'єктивної дійсності означає, що економічні явища слід розглядати не ізольовано, у відриві від конкретних історичних обставин, а комплексно – у зв'язку та розвитку.

У процесі інформаційного дослідження забезпечення виробництва лише на рівні підприємства доцільно використовувати такі елементи діалектичного методу - аналіз та синтез, порівняння, індукцію, дедукцію, умовивід, асоціацію, інтуїцію та інших.

Аналіз та синтез широко використовуються при дослідженні витрат на організацію інформаційного забезпечення, вивченні структури спостережуваних явищ, виробництва продукції та розрахунку економічної ефективності передбачуваної діяльності.

Важливу роль грає використання такого елемента діалектичного методу дослідження, як перехід від абстракції до конкретної індукції та дедукції як елементи діалектичного методу дослідження доповнюють одне одного. Результати їх застосування – теорії, економічні принципи та узагальнення, методи, рекомендації – використовуються для формування економічної політики.

Історична складова діалектичного методу пізнання полягає у вивченні конкретного процесу розвитку, реальних явищ у їхній історичній послідовності, а логічна - способу пізнання економічної системи та її окремих елементів у період повної зрілості найрозвиненіші форми. Ці два елементи використовуються в деяких історичних дослідженнях і можуть бути основою глибоких теоретичних висновків.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ
УПРАВЛІННЯ В ФЕРМЕРСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ
*******ЛЬВІВСЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ»**

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

Фермерське господарство *****Львівського району Львівської області на сьогодні це сімейний бізнес, розташований у Львівській області в колишньому Кам'яно-Бузькому районі та займається вирощуванням продукції рослинництва, а саме: озимим ріпаком, соєю, зерновими та овочами відкритого ґрунту. Підприємство отримало субсидію у розмірі 430 000 грн. від датського проекту технічної допомоги «Надання послуг з управління двома ланцюгами додаткової вартості сільськогосподарської продукції в Україні», завдяки якому збудовано професійне овочесховище місткістю 1150 тонн продукції.

Фермерське господарство має власний зерносушильний комплекс і практично не потребує додаткових витрат на транспортування продукції на інші підприємства. Для господарства немає проблем із реалізацією вирощеного врожаю, так як є де його зберігати тривалий час. Підприємство має домовленості з компаніями-експортерами ріпаку, та на Львівщині є також підприємства, які цілорічно переробляють цю продукцію. Єдине, що хвилює власника підприємства, це встигнути укласти договори на насіння ріпаку для посіву цього року та домовитися про стабільну і вигідну для господарства ціну.

Слід зазначити, що ферма ***** – це домашній бізнес. Власники обробляють 1100 га землі, на якій вирощують пшеницю, ріпак, сою, овочі відкритого ґрунту (морква, буряк, картопля). Саме необхідність зберігання останнього і призвела до будівництва складу.

Організаційна структура підприємства розуміється, передусім, як взаємозв'язок між рівнями управління та видами робіт (функціональними обов'язками), що існують між різними виробничими частинами підприємства.

Організаційна структура підприємства лінійна. Суть її в тому, що вона має дуже простий характер: основним принципом побудови лінійної структури є вертикальна ієрархія, тобто підпорядкування ланок управління знизу до гори. У разі лінійної структури управління дуже чітко реалізується принцип єдиноначальності: кожен підрозділ очолює керівник, який має повноваження здійснювати одноосібний контроль над підлеглими підрозділами та зосереджує у своїх руках усі управлінські функції. Керівники нижчестоящих підрозділів підпорядковуються безпосередньо лише одному вищестоящому керівнику, вищестоящий орган немає права давати вказівки підрядчикам в обхід свого безпосереднього керівника.

У грошовому вираженні виробничі фонди діляться на основні та оборотні. Основні кошти поділяються на виробничі та невиробничі. Виробничі основні фонди, у свою чергу, поділяються на сільськогосподарські та несільськогосподарські призначення. До невиробничих фондів належать відомчі житлові будинки, пристрої та обладнання для комунально-побутового обслуговування, охорони здоров'я та ін.

Основні економічні показники виробничо-збутової діяльності підприємства представлені у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 Динаміка наявності та використання засобів виробництва в підприємстві

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення (+,-)
Машини та обладнання, грн	875000	1073000	1371000	496000
Транспорт, грн	842000	1144000	1331700	489700
Інші активи, грн	12000	13000	13000	1000
Оборотні фонди, грн	2120000	3244000	4293000	2173000
Коефіцієнт зносу, % (Кзн.)	56,5	57,3	58,5	+2
Коефіцієнт придатності, % (Кпр.)	44,2	43,4	42,2	-2
Коефіцієнт оновлення, % (Кон.)	2.3	3.35	2.4	+0.1

Продуктивність показує здатність живої праці створювати за одиницю часу певну кількість споживчих вартостей. Динаміка затрат праці на одиницю продукції рослинництва подана в таблиці 2. 2.

Таблиця 2.2 Динаміка затрат праці на виробництво одиниці продукції рослинництва, люд.-год.

Продукція	Затрати праці на 1 ц. продукції, люд.-год.			2022 р. в % до 2020 р.
	2020	2021	2022	
Озима пшениця	1,32	1,35	1,33	100
Яра пшениця	1,27	1,30	1,33	104
Ріпак	1,4	1,34	1,41	100
Соя	1,25	1,23	1,29	103
Картопля	2,45	2,33	2,67	108
Морква	2,89	2,91	2,83	97
Буряк	3,54	3,76	3,37	95

Дані таблиці 2.2 свідчать про те, що затрати праці на 1 ц. всіх видів продукції в 2022 році порівняно з 2020 роком зросли зерна на 3-4 % або на 0,031 люд.-год., крім овочів відкритого ґрунту. Отже, продуктивність праці в по виробництву зернових, знижується, високою є собівартість вирощуваної продукції.

В умовах ринкової економіки основу економічного розвитку підприємства становить прибуток.

Зростання прибутку створює фінансову основу для самофінансування діяльності підприємства, здійснення розширеного відтворення і задоволення соціальних і матеріальних потреб трудових колективів.

За рахунок прибутку виконуються також зобов'язання підприємства перед бюджетом, банками та іншими контрагентами.

Показник прибутку став важливим для оцінки виробничої і фінансової діяльності підприємства як самостійного товаровиробника. Прибуток є основним показником ефективності роботи підприємства, джерелом його

діяльності. Фінансовий результат діяльності підприємства характеризують також показники виручки (валового доходу) від реалізації продукції, ПДВ. Тому при аудиті прибутку вивчаються як фактори формування, так розподілу прибутку.

Таблиця 2.3 Основні економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхиленн я (+,-)
Грошові надходження, тис.грн.	95781,8	82011, 7	86 704, 5	-9077
Середньорічна чисель- ність працівників, чол.	64	51	51	13
Валовий дохід, тис.грн.	20200	25320	39700	19500
Фонд оплати праці,	349500	387000	412000	62500
Статутний капітал, грн	77577	77577	77577	0
Чистий прибуток, грн.	1596000	761000	1710000	114000

З даних, що містяться в таблиці 2.3, можна дійти висновку, що динаміка показує на зменшення середньорічної чисельності працюючих на 13 осіб. Інші показники оцінки також змінилися за період, охоплений дослідженням. Чистий виторг від продажів у 2022 р. збільшився на 114 тис. гривень порівняно з 2020 роком, що є позитивною тенденцією. Проте грошова виручка від реалізації продукції цього періоду значно зменшилася (-9 077 тис. грн.).

Залежно від характеру виробництва на підприємстві частина продукції використовується в самому господарстві для виробничих потреб та особистого споживання працівників, інша частина реалізується. Та частина валової продукції, що реалізується поза підприємством, називається товарною продукцією. Відношення частини торгової частини до всієї валової продукції називається товарністю галузі. Товарність продукції та економіки в цілому

визначається як відношення вартості товарної продукції до валової вартості, помноженої на 100%. Велике значення в виробництві продукції має структура статей затрат на її виробництво.

Розглянемо у таблиці структуру собівартості виробництва ріпаку, так як він займає найбільшу питому вагу у виробництві в підприємстві

Таблиця 2.5 Структура затрат по виробництву озимого ріпаку в 2022 році

Статті витрат	відсотки, %
Оплата праці	3,2
Відрахування на соціальні заходи	0.8
Насіння і садивний матеріал	9,1
Добрива	48,1
Засоби захисту рослин	4,1
Витрати на утримання основних засобів	13,3
Роботи і послуги	3.3
Непродуктивні витрати	4,3
Інші витрати	6,2
Витрати на управління виробництвом	7.2
Всього витрат	100

Як видно з таблиці, найбільшу частину собівартості займають удобрення та їхня вартість. Оскільки під посіви ріпаку не застосовують органічні добрива, основним джерелом поживних речовин є застосування мінеральних добрив. Іншою за величиною статтею є витрати на утримання основних засобів, що включають витрати на утримання, амортизацію, паливо-мастильні матеріали, ремонт основних засобів. Враховуючи високі ціни на мінеральні удобрення, на статтю «Добрива» припадає майже половина всіх витрат на вирощування ріпаку.

Основне завдання фінансової діяльності підприємств полягає в мобілізації капіталу для фінансування їх операційної та інвестиційної діяльності. Перш ніж перейти до вивчення механізмів залучення фінансових ресурсів суб'єктами господарювання, розглянемо основні форми фінансування.

Їх здебільшого класифікують за такими критеріями: залежно від цілей фінансування; за джерелами надходження капіталу; за правовим статусом капіталодавців щодо підприємства.

Залежно від цілей фінансування виокремлюють такі його форми: фінансування при заснуванні підприємства; на розширення діяльності; рефінансування; санаційне фінансування

За джерелами мобілізації фінансових ресурсів розрізняють зовнішнє та внутрішнє фінансування; за правовим статусом інвесторів – власний капітал і позичковий капітал. Власний капітал може бути сформований за рахунок внесків власників підприємства або шляхом реінвестування прибутку. В іноземних літературних джерелах фінансування за рахунок нерозподіленого прибутку та амортизаційних відрахувань досить часто позначають також як Cash-flow-фінансування.

До внутрішніх джерел формування позичкового капіталу можна віднести: нараховані у звітному періоді майбутні витрати та платежі; доходи майбутніх періодів.

Як джерела фінансування можна розглядати фінансові ресурси підприємств, що формуються в результаті реструктуризації активів, під чим розуміють заходи, пов'язані зі зміною складу та структури окремих позицій активів. У рамках реструктуризації активів розглядають також амортизаційні відрахування і кошти, які одержує підприємство в результаті дезінвестицій. Щоправда, дискусійним є питання віднесення дезінвестицій до зовнішніх джерел фінансування.

Позичковий капітал, як і власний, може бути мобілізований із зовнішніх та внутрішніх джерел. До зовнішніх джерел формування позичкового капіталу належать: кредити банків; кредиторська заборгованість за матеріальні цінності, виконані роботи, послуги; заборгованість за розрахунками (з одержаних авансів, з бюджетом, з оплати праці тощо).

У підприємств можуть бути різні альтернативи залучення капіталу. Звичайно, не можна надати однозначних рекомендацій щодо вибору тієї чи

іншої форми фінансування. В одних випадках фінансові ресурси слід формувати через збільшення власного капіталу, в інших – на основі залучення додаткових позичок. Для одних підприємств вигіднішою є можливість використовувати внутрішні джерела фінансування, для інших – зовнішні.

2.2 Економічна ефективність виробництва продукції на підприємстві

Основним завданням фінансової діяльності підприємств є мобілізація капіталу для фінансування його операційної та інвестиційної діяльності. Перш ніж перейти до вивчення механізмів залучення коштів суб'єктами господарювання, розглянемо основні форми фінансування. Найчастіше їх класифікують за такими ознаками:

За джерелами мобілізації фінансових ресурсів розрізняють зовнішнє та внутрішнє фінансування; за правовим статусом інвесторів - власний та позиковий капітал.

Залежно від цілей фінансування розрізняють такі форми: фінансування під час відкриття бізнесу; розширити бізнес; рефінансування; фінансування реабілітації

за правовим статусом інвесторів - власний та позиковий капітал. Власний капітал може бути створений за рахунок внесків власників чи шляхом реінвестування прибутку.

залежно від мети фінансування; за джерелами припливу капіталу; залежно від правового статусу інвесторів щодо підприємства.

До внутрішніх джерел накопичення позикового капіталу належать: майбутні витрати та платежі, нараховані протягом звітного періоду; відстрочений дохід.

У зарубіжних літературних джерелах фінансування за рахунок нерозподіленого прибутку та амортизації часто називають фінансуванням грошових потоків.

В рамках реструктуризації активів також враховуються амортизаційні

списання та кошти, отримані компанією внаслідок дезінвестування.

Як джерело фінансування можна розглядати фінансові ресурси підприємств, що в результаті реструктуризації активів, тобто. діяльності, пов'язаної із зміною складу та структури окремих статей активів. Проте дискусійним є питання щодо віднесення вилучення інвестицій до зовнішніх джерел фінансування.

Позиковий капітал, як і власний капітал, може бути мобілізований із зовнішніх та внутрішніх джерел. До зовнішніх джерел накопичення позикового капіталу належать: зобов'язання за рахунок матеріальних основних засобів, виконаних робіт, послуг; банківські кредити; заборгованість за розрахунками (з авансів здобутих, із бюджетом, із зарплатою тощо).

У підприємств можуть бути різні варіанти залучення капіталу. Звичайно, не можна дати однозначних рекомендацій щодо вибору тієї чи іншої форми фінансування. В одних випадках фінансові ресурси слід створювати за рахунок збільшення власного капіталу, а в інших – за рахунок отримання додаткових кредитів. Деяким компаніям вигідніше використати внутрішні джерела фінансування, іншим – зовнішні.

В досліджуваному підприємстві загальна вартість активів збільшилася більш оскільки кошти перебувають в оренді, ці зміни викликані швидкими темпами зростання оборотних коштів.

Така динаміка показників призвела до мобільності майна. В активі балансу відображається з одного боку, виробничий потенціал, а з другого – потенціал для здійснення інвестиційної і фінансової діяльності. Аналіз структури майна підприємства необхідно доповнити аналізом динаміки складу і структури джерел фінансових ресурсів.

Адже оборотний капітал має вищу швидкість обороту, а значить забезпечує більший приріст прибутку.

Тому для більш детальної оцінки динаміки складу і структури майна слід провести аналіз за кожним видом майна окремо: запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти. Проаналізуємо майновий стан у таблиці

2.6 за даними балансу.

Таблиця 2.6 Динаміка основних фінансово-економічних показників та коефіцієнтів підприємства

Коефіцієнти та показники	Нормативне значення	Фактичне значення			Узагальнення
		2020	2021	2022	
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Збільшення	2,03	2,55	2,52	Підприємство своєчасно покриває дебіторську заборгованість
Коефіцієнт оборотності всіх використовуваних активів	Збільшення	0,33	0,38	0,39	Оборотність всіх використаних активів зростає
Коефіцієнт готівкової ліквідності	Зменшення	0,0085	0,0044	0,0022	Поточні зобов'язання підприємства впали
Маневреність робочого капіталу	Незначне збільшення	-0,33	-0,24	-0,12	Свідчить що маневреність власного капіталу
Коефіцієнт оборотності	Збільшення	1,41	0,16	1,71	Характеризує пришвидшення оборотності основних засобів
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-0,8	0,51	0,43	0,34	Підприємство не своєчасно буде покривати короткострокові зобов'язання

Відбулися зміни і в структурі позикових коштів, зросли обсяги поточних зобов'язань підприємства, зокрема за рахунок зростання заборгованості підприємства перед постачальниками та перед бюджетом.

Можна констатувати, що весь приріст оборотних коштів компанії було досягнуто за рахунок власного капіталу. Збільшення останньої відбулося за рахунок нерозподіленого прибутку. В умовах спаду виробництва та високих цін на кредит зменшення суми боргу сприяє зміцненню фінансового стану підприємства. Його обсяги збільшилися майже втричі.

Можна дійти висновку, що увесь приріст оборотних активів

підприємства було досягнуто за рахунок власного капіталу. Зростання останнього відбулося за рахунок нерозподіленого прибутку. В умовах спаду виробництва і високої ціни кредитних ресурсів, скорочення обсягів залучення позикових коштів сприяє зміцненню фінансового стану підприємства. Його обсяги збільшилися майже у 3 рази.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності розраховується, як відношення найліквідніших активів до суми найтерміновіших зобов'язань і короткострокових пасивів (сума кредиторської заборгованості й короткострокових кредитів):

$$K_{\text{ал}} = \frac{A_1}{\Pi_1 + \Pi_2} = \frac{A_1}{P_{IV} \Pi} \quad (2.2)$$

Нормальне обмеження – Кал 0,5.

Коефіцієнт показує, яка частина поточної заборгованості може бути погашена в найближчий до моменту складання балансу час.

Ліквідність активу обернено пропорційна часу, необхідного для його перетворення на гроші, тобто чим менше часу потрібно для перетворення активу на гроші, тим він більш ліквідний.

Технічна сторона аналізу ліквідності полягає у порівнянні активів в активах з пасивами у пасивах. У цьому активи би мали бути згруповані за рівнем їхньої ліквідності і відсортовані за зменшенням ліквідності, а зобов'язання за термінами погашення і відсортовані за зростанням дат платежу.

Порівняння першої та другої групи з першими двома групами пасивів показує поточну ліквідність, тобто. Платоспроможність компанії найближчим часом.

Коефіцієнт покриття чи поточної ліквідності розраховується, як відношення всіх оборотних засобів до суми термінових зобов'язань.

$$K_{\text{пл}} = \frac{P_{II} A}{P_{IV} \Pi} \quad (2.3)$$

Проаналізувавши ліквідність підприємства, можна зробити такий

висновок: на момент складання балансу його можна назвати абсолютно ліквідним, оскільки кожне із співвідношень груп пасивів і активів відповідає умовам абсолютної ліквідності балансу.

Поточна ліквідність балансу відповідає нормі:

$$A_1 + A_2 \geq \Pi_1 + \Pi_2$$

У динаміці темпів зростання власних коштів підприємства проявляються успіхи або недоліки розвитку підприємства.

Аналізуючи ліквідність підприємства, можна зробити такий висновок: на момент складання бухгалтерського балансу його можна назвати абсолютно ліквідним, оскільки кожен із показників груп пасивів та активів відповідає умовам абсолютної ліквідності.

Тобто підприємство платоспроможне наприкінці звітнього періоду. Проаналізуємо характеристики поточної та майбутньої ліквідності у динаміці.

Таблиця 2.7 Аналіз показників абсолютної і поточної ліквідності в динаміці підприємства (у 2022р.)

Показники	Формула розрахунку	Значення		Відхилення
		На початок періоду	На кінець періоду	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K_{ал} = \frac{A_1}{\Pi_1 + \Pi_2} = \frac{A_1}{P_{IV} \Pi}$	0,54	0,59	0,05
Коефіцієнт покриття	$K_{пл} = \frac{P_{II} A}{P_{IV} \Pi}$	3,63	4,02	0.39

Як бачимо, показник абсолютної ліквідності має тенденцію до покращення та відповідає нормативним вимогам, аналогічно – коефіцієнт поточної ліквідності. Аналіз ліквідності балансу дає підставу стверджувати.

Узагальнюючу характеристику діяльності підприємства в умовах ринкової економіки аудитор визначає за величиною чистого прибутку і фінансовим становищем економічний стан підприємства.

Важливо не тільки отримати як найбільший прибуток, але і використати прибуток, що залишився у розпорядженні підприємства, для оптимального співвідношення темпів технічного, виробничого й соціального розширеного відтворення.

2.3 Стан інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень на підприємстві

Забезпечення процесу прийняття рішень повною та достовірною інформацією у потрібний час є однією з найбільш актуальних проблем, що потребують невідкладного вирішення.

Під інформаційним забезпеченням слід розуміти сукупність ідей, понять, даних, отриманих із внутрішніх та зовнішніх джерел доходу, систематизованих, які зберігаються та надаються в межах компетенції заінтересованим особам у зручній для них формі.

Ключове місце у інформаційній системі займає система обробки даних. Спочатку дані вводяться в ІТ-систему, потім піддаються різним формам обробки і перетворюються на «вихідну» інформацію: звіти, аналітичні матеріали, розрахунки та інші матеріали, що використовуються прийняття управлінських рішень та контролю над виконанням поставлених завдань.

Без інформації неможливо розробити та реалізувати оптимальні стратегічні управлінські рішення та впровадити комплекс організаційно-економічних заходів у господарському процесі виробництва та реалізації продукції.

Саме інформацію слід вважати вищою ланкою у функціональній системі «інформація – стратегічне рішення – дія», оскільки вона є організаційним початком виробничо-збутової діяльності.

Обсяг, зміст і своєчасність отримання визначають якість прийнятих рішень, а кінцевому підсумку і ефективність діяльності підприємства.

Інформаційний аспект відрізняється тим, що він є основою системної концепції прийняття стратегічних рішень у складних ієрархічних організаційних системах, таких як суб'єкти господарювання.

У свою чергу, прийняття рішень є процесом цілеспрямованого перетворення вихідної інформації про стан та умови роботи об'єкта управління в інформацію про найбільш раціональні способи досягнення цим об'єктом бажаного стану в майбутньому.

Інформаційне забезпечення є основою цілісного ланцюжка етапів підготовки, прийняття та реалізації управлінського рішення, тому вважаємо за доцільне виділення елементів інформаційної системи підтримки прийняття управлінського рішення: інформаційні ресурси; інформаційне програмне забезпечення; інформаційно-аналітична робота.

Надання інформації є основою для послідовного ланцюжка етапів підготовки, прийняття та реалізації управлінського рішення.

Автоматизація процесу створення управлінського рішення — складний процес, що включає людські та матеріальні ресурси, програмне та технічне забезпечення, методи та процедури пошуку, обробки та передачі даних.

Щоб інформація була необхідною умовою пошуку та реалізації резервів підвищення ефективності виробництва та реалізації продукції, вона має відповідати сучасним вимогам стратегічного управління.

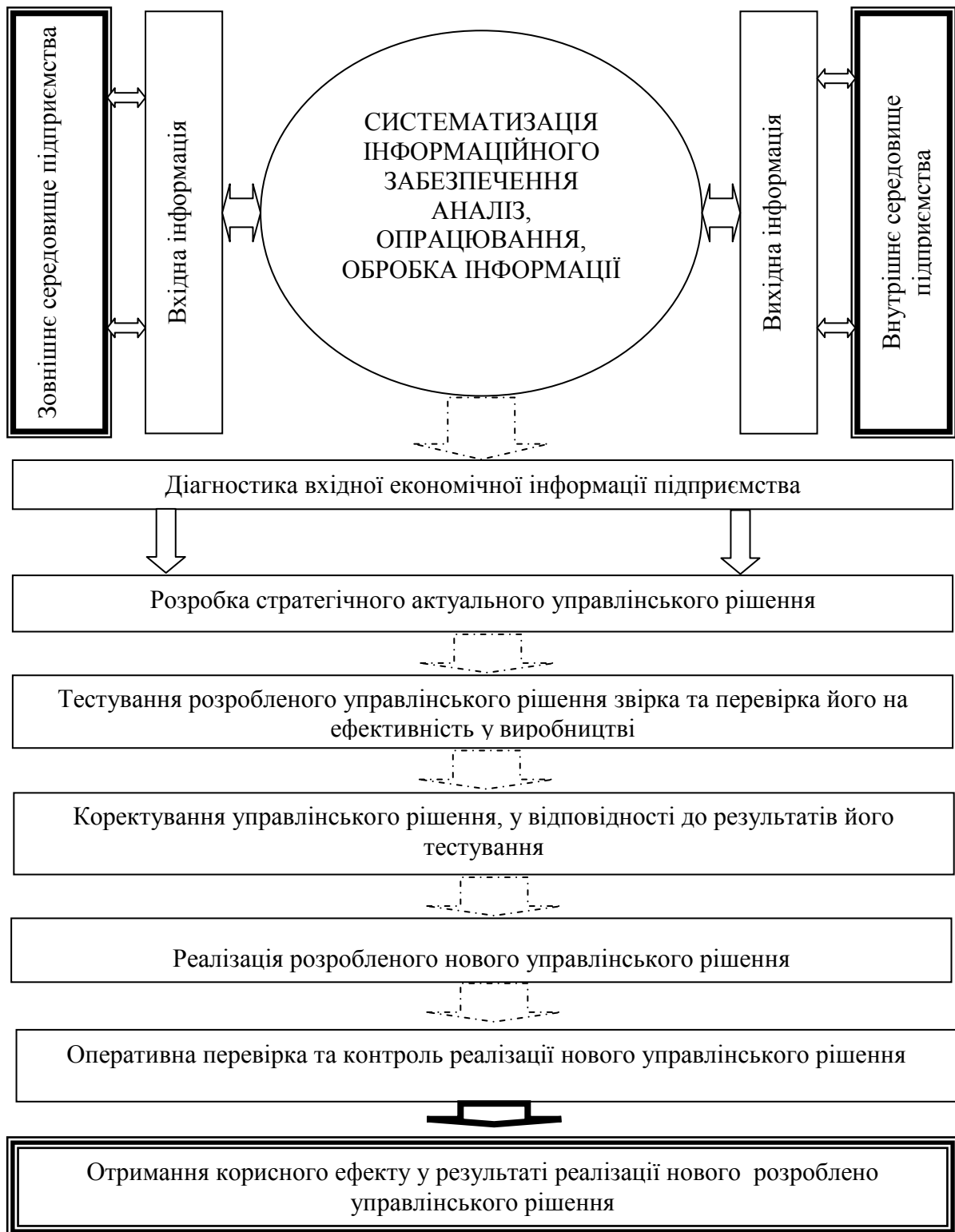

Рис. 2.1. Алгоритм формалізації системи впровадження та розробки нового альтернативного управлінського рішення в підприємстві

Результати праці співробітників інформаційних підрозділів та фахівців-аналітиків складають основу, підґрунтя, для практичної повсякденної управлінської роботи осіб, які приймають відповідальні рішення в виробництві та господарських структурах підприємства.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.2 Організаційне та інформаційне забезпечення якості управлінських рішень

Згідно з прийнятим визначенням, якість забезпечення процесу управління на підприємстві є мірою забезпечення досягнення ним тих результатів, заради яких воно працює. Як і будь-який інший продукт людської праці, управління може бути ефективним і навпаки. Для цього підприємство має отримати якісну управлінську інформаційну підтримку всього процесу підготовки та управління.

В цілому до ряду факторів, що визначають якість управління або забезпечують процес управління на підприємстві, належать: організація мереж зв'язку, швидкість її обробки, достовірність інформації, запобігання можливим перешкодам у каналах зв'язку, захист конфіденційної інформації та ін.

Підтримка достовірності інформації, що проходить через управлінську ієрархію, є одним із найважливіших завдань менеджменту. Є ще одна проблема, пов'язана з обробкою інформації, пов'язана з процесом передачі в залежності від кількості рівнів управління. Крім того, це завдання пов'язане із суб'єктивними та об'єктивними причинами. Безсумнівно, однією з найважливіших чинників прийняття рішень у вигляді якісного управління є хороша організаційну структуру управління, яку рекомендується оцінювати з її здатності забезпечувати досягнення високих результатів, своєчасне реагування зміну ситуації та вжиття відповідних заходів, гармонізація виробничих і соціальних процесів, стратегічний розвиток, зокрема інтенсивне. впровадження результатів науково-технічного прогресу, необхідне оперативне управління і контроль, економічна ефективність, що з

функціонуванням організаційної структури.

Соціально-економічні процеси у системі управління регулюються з урахуванням організаційного, матеріально-технічного, інформаційного, математичного, методичного та іншого забезпечення. Серед них особливе місце посідає інформаційно-організаційне забезпечення.

Достовірна та повна інформація, яка має відповідати таким вимогам, як повнота, достатність, адекватність, своєчасність та достовірність, важлива для прийняття виважених управлінських рішень.

Інформація в менеджменті та економіці проявляється у різних аспектах:

конкурентна - інформація у сучасних умовах стає одним із найважливіших факторів конкурентної боротьби;

виробництво – виробництво є специфічної галуззю, тобто. одним із видів економічної діяльності;

товар - інформація предмет купівлі-продажу, тобто. виступає як товар;

громадська – деяка інформація є громадським благом, споживаним усіма членами суспільства;

ринок - інформація є елементом ринкового механізму, який, крім ціни та корисності, впливає на визначення оптимального та сталого стану економічної системи;

ресурс - інформація є фактором виробництва, одним із основних ресурсів будь-якої економічної системи;

управлінський - інформація стає резервом ділових кіл, цей аспект використовується при прийнятті рішень та формуванні громадської думки

При організації процесу управління для підприємства використовується значний обсяг інформації. Залежно від сфери застосування їх можна розділити на такі види:

необхідна інформація - інформація, без якої неможливо забезпечити процес управління на підприємстві, внаслідок чого буде досягнуто мети, поставленої на першому етапі процесу її прийняття;

корисна інформація - інформація, необхідна у процесі забезпечення процесу управління для підприємства (її відсутність може суттєво не зашкодити результату управління, а наявність може поліпшити його якість;

надлишкова інформація - інформація, яка не потрібна для забезпечення процесу управління на підприємстві.

Для управлінської практики велике значення має знання взаємозв'язку між характеристиками та видами інформації, що виділяються відповідно до сучасних умов (див. табл. 3.1).

Таблиця 3.1 Взаємозв'язок характеристик і типів інформації

Типи інформації	Вимоги до інформації				
	вірогідність	своєчасність	адекватність	достатність	повнота
Необхідна	1	1	1	1	1
Корисна	1	1	1	-	1
Надлишкова	1	1	1	-	-

Основною умовою забезпечення процесу управління для підприємства повинно бути отримання всієї необхідної інформації. При цьому збір тільки частини є необхідною, але недостатньою умовою забезпечення якості управлінського процесу на підприємстві. Зібрана інформація вважається достатньою, якщо вона має досить високий рівень ймовірності.

Вся інформація має відповідати критеріям адекватності, своєчасності та достовірності. Надмірна інформація для вирішення конкретної задачі також може відповідати цим вимогам, але невиконання хоча б однієї з цих вимог автоматично переводить інформацію до надлишкового типу.

Тому причинами порушення властивостей інформації може бути: недостатній аналіз; спотворене розуміння інформації; недостатня інформація або навіть невчасно отримана інформація; інформаційне навантаження.

Ефективність отримання необхідної інформації, її адекватність та достовірність залежать від кількості людей, які брали участь у створенні відповідної інформації та її обробці, необхідно визначити оптимальну кількість стадій отримання інформації.

Для забезпечення процесу управління підприємству слід використовувати значний обсяг різноманітної інформації, що формується на основі первинної та узагальнюється за такими напрямками: отримання нової інформації на основі використання наявної та додатково отриманої інформації; отримання нової інформації, необхідної для управління, та прийняття управлінських рішень на основі використання наявної інформації; створення низки нової інформації з урахуванням узагальнення наявної інформації.

При аналізі формування інформаційного забезпечення процесу управління для підприємства пропонується розглянути структуру інформаційного забезпечення управління, що є основною для інформаційного забезпечення в цілому та та інформаційного забезпечення управління.

Процеси глобалізації та інтеграції, що мають суттєвий вплив на діяльність підприємств, розширюють його можливості щодо участі у нових економічних проектах, а також щодо вибору варіантів інтеграції у світовий економічний простір, поряд з реалізацією сучасні досягнення у розвитку науки та техніки.

Дані та знання надходять із зовнішнього та внутрішнього середовища, створюючи належним чином інтегровану базу знань, роботу якої забезпечує мережа, що видає рекомендації, інформацію звіти, порядок прийняття рішень (див. рис. 3.2).

Послідовність побудови інформаційної системи забезпечення виробничої діяльності, її структура, призначення та функції дозволяють виділити у її роботі такі принципи: інтеграція з іншими комп'ютерними програмами; автоматизація документообігу; облік яких забезпечить ефективність функціонування: економічна доцільність; безперервність розвитку; гнучкість реагування на внутрішні та зовнішні фактори; складність; організація інформаційного потоку; інтелектуалізація.

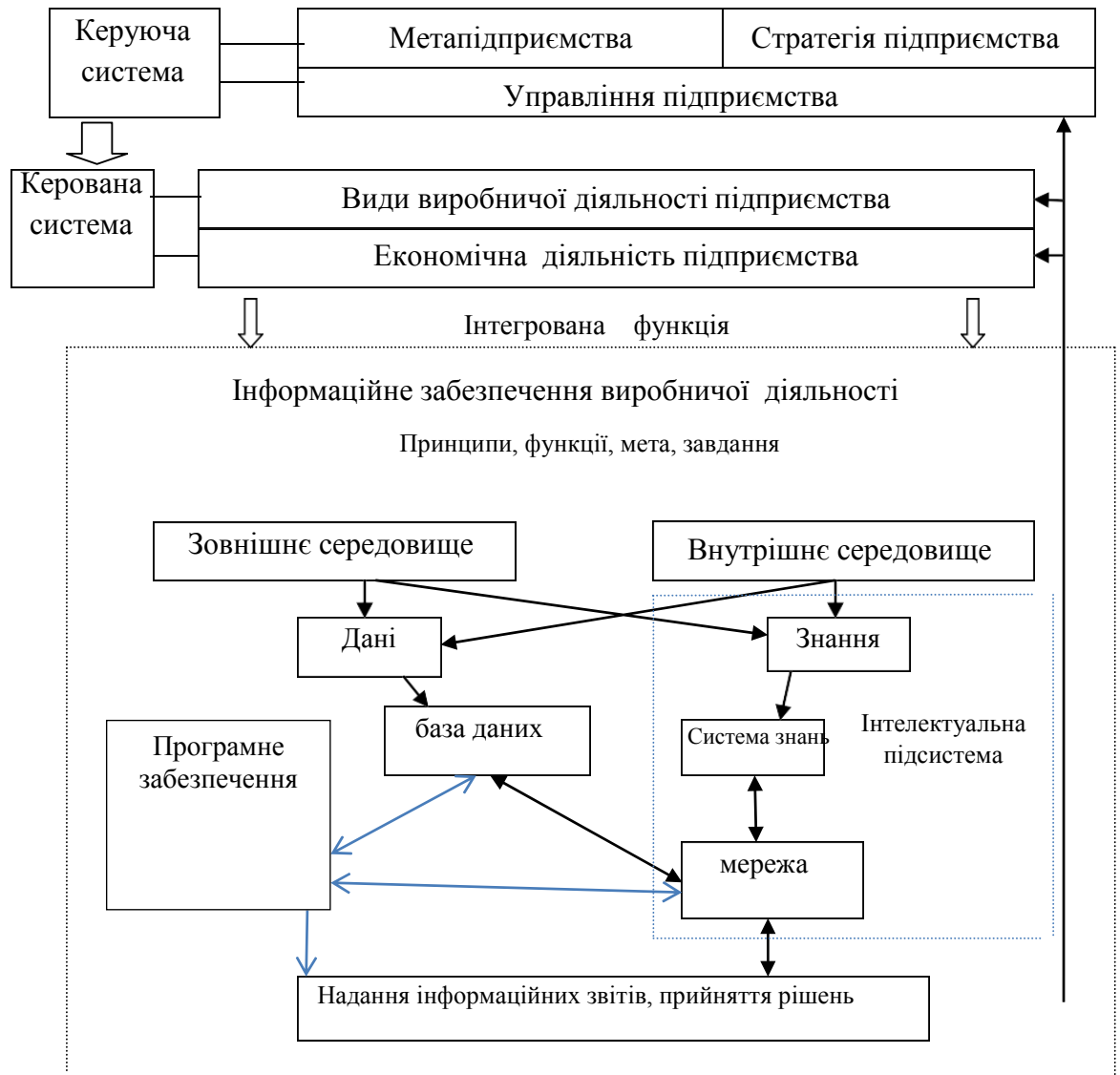

Рис. 3.2. Алгоритм організації системи інформаційного забезпечення виробничої діяльності підприємства

Проте визначення інформації свідчить про її здатність забезпечувати інтеграцію відносин між компонентами системи управління підприємством. За результатами дослідження та узагальнення трактувань вчених щодо сутності інформаційної системи та її інформаційного забезпечення, виходячи із системного підходу та розуміння управління як системи підприємства.

Під системою інформаційного забезпечення процесу управління на підприємстві слід розуміти сукупність інформації, програмно-технічного, математичного та нормативно-довідкового забезпечення, формувати запити на

інформацію, збирати та зберігати інформацію та робити її доступною для всіх категорій користувачів, інформаційних ресурсів, знань, інтелектуальної складової, що дозволяє організувати документообіг у паперовій та електронній формі, систематизувати інформаційні потоки, здійснювати обробку інформації, ефективно вести виробничу діяльність та приймати обґрунтовані управлінські рішення керівництвом підприємства.

На підставі вищевикладених висновків та робіт учених виділимо основні етапи створення інформаційної системи підтримки процесу управління на підприємстві (Додаток А).

Творчий підхід до отриманих нами результатів аналізів та їх систематизація дозволили запропонувати структурно-логічну модель формування інформаційної системи.

Така модель враховує цикл відтворення інформаційних ресурсів, під яким слід розуміти сукупність накопичених та науково систематизованих знань (інформації), які мають певну споживчу корисність для підприємства (інформаційних продуктів), гостро необхідних виробничими системами, соціально-економічними підприємствами з метою забезпечення ефективності функціонування (інформаційний фактор розвитку). Це дозволяє повніше розкрити зміст, роль, етапи трансформації інформаційних ресурсів.

3.2 Забезпечення захисту комерційної таємниці підприємства

У сучасних умовах, що характеризуються комп'ютеризацією суспільства та розвитком комунікаційних технологій, особливе місце посідає проблема забезпечення захисту відомостей, що містять комерційну таємницю. Тому одним із ключових напрямів удосконалення інформаційного забезпечення виробничого процесу є розробка заходів щодо захисту комерційної таємниці підприємства.

Комерційна таємниця має двояку сутність: з одного боку, це спосіб захисту конкурентоспроможності підприємства від недобросовісних конкурентів, з іншого боку, вона викликає нестачу інформації в економіці та веде до ринкової невизначеності.

Несумлінна конкуренція щодо порушення комерційної таємниці полягає в: незаконному зборі, розголошенні та використанні комерційної таємниці; незаконне збирання інформації, що становить комерційну таємницю, схильність до розголошення комерційної таємниці; розкриття комерційної таємниці; зловживання комерційною таємницею.

Недостатній рівень правового регулювання відносин, пов'язаних з комерційною таємницею суб'єктів господарювання, сприяє поширенню економічного шпигунства, безоплатного використання фізичними особами, отриманими незаконним шляхом наукових технологій, програмного забезпечення та іншої інформації, що відноситься до комерційної таємниці.

Процес захисту інформації в документах, що містять комерційну таємницю, повинен виконувати основні етапи «життєвого циклу» документа. Ці етапи: отримання документа; зберігання документів; використання документа; знищення документів. Для цього призначається комісія (не менше трьох осіб), у присутності якої провадиться знищення, а члени комісії підписують акт знищення.

Однак, крім документів, важливим об'єктом захисту є інформація у комп'ютерних базах даних. Основними завданнями цієї системи є: реєстрація випадків копіювання інформації персоналом із відповідними дозволами; авторизація носія для запобігання підключенню невідомих пристроїв; розробка моделі системи захисту; блокування доступу співробітників до пристроїв введення/виведення інформації на підставі затвердженої матриці доступу; кодування даних на зовнішній носій.

Рис. 3.4. Алгоритм формування системи захисту інформації підприємства

Ефективним способом захисту комерційної таємниці виробничих підприємств та підвищення рівня їхньої економічної безпеки є створення в їхній організаційній структурі відповідних служб. Тому найдоцільніше, щоб функцію забезпечення захисту комерційної таємниці виконував безпосередньо керівник підприємства. Також доцільно встановити відеоспостереження у приміщеннях підприємства, а також системи сигналізації в офісних приміщеннях.

Конкретні організаційно-економічні заходи щодо забезпечення захисту комерційної таємниці підприємства повинні включати: придбання та встановлення спеціалізованого програмного забезпечення для захисту інформації, що містить комерційну таємницю; чітке регламентування повноважень, обов'язків та відповідальності посадових осіб, які мають доступ до

комерційної таємниці; встановлення обладнання відеоспостереження; охорона сільськогосподарських виробничих приміщень; впровадження пропускної системи на територію підприємства; визначення відповідальності за порушення посадових обов'язків у галузі захисту комерційної таємниці.

Таким чином, в умовах загострення конкуренції створення комплексної системи збереження та захисту комерційної таємниці підприємства, яка зможе об'єднати існуючі способи захисту в один механізм та забезпечити довіру у захисті її інтересів, є актуальним. особливе значення. Основою такої системи є здійснення організаційно-господарських заходів, витрати на які повністю виправдані.

3.3 Автоматизована система ухвалення управлінських рішень як інструмент удосконалення інформаційного забезпечення виробництва

Інформаційне забезпечення процесу управління має, передусім, відповідати функції управління та може бути реалізовано з використанням сучасних автоматизованих мережових платформ. Слід додати створювати та постійно оновлювати бази знань організації як структурованого сховища оброблюваної інформації, що вирішує проблему розосередженості та невизначеності знань про підприємство.

Під час роботи з інформацією слід враховувати п'ять чинників: повнота (рішення приймаються, коли кількість місць, що підлягають заповненню, зведено до мінімуму); точність (інформація не повинна містити помилок); ефективність (вона повинна ґрунтуватися на поточних даних); стислість (має бути баланс між повнотою і стислою, щоб особа, яка приймає рішення, могла зрозуміти це швидко і легко; змістовно). Пріоритет слід віддавати інформації, яка справді необхідна для прийняття рішень.

Поряд із зміною інформаційних потреб виникають нові вимоги до інформаційних систем для процесу ухвалення управлінських рішень. Інформаційна система має бути гнучкою, тобто. мати можливість адаптуватися

до змін: введення даних у систему; інформаційних потреб; методи опрацювання інформації; кожен співробітник підприємства повинен отримувати лише ту інформацію, яка необхідна для даної посади.

Основними властивостями і перевагами від використання знань в інформаційних системах можна вважати наступні (див. рис. 3.5):

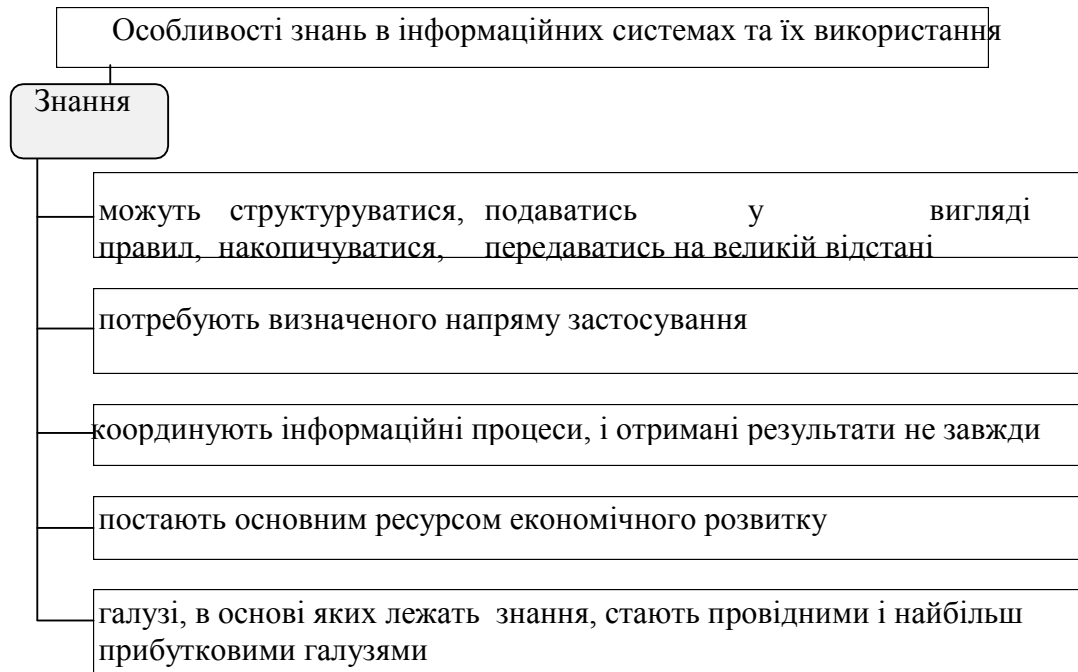

Рис. 3.5. Поєднання знань в інтелектуальних системах

Для підвищення продуктивності праці та зручності користувачів в єдиному інформаційному середовищі необхідно виконати моделювання всіх бізнес-процесів з деталізацією кожної операції та її інформаційного обслуговування, аналізом наявності затримок у наданні інформації, зв'язуванням з іншими інформаційними блоками, створенням основних ситуаційних завдань своєчасного та достовірного інформаційного забезпечення для реалізації бізнес-процесів, ухвалення управлінських рішень.

Єдине інформаційне середовище підприємства із структурним поділом доступу та визначенням потреб надання інформації дозволить досягти наступних ефектів: оперативно забезпечувати всі підрозділи необхідною інформацією у встановлений термін; прискорення отримання поточної інформації власниками бізнес-процесів; мінімізувати ризик втрати інформації; не допускати дублювання функцій окремих

працівників та підрозділів; скоротити час пошуку інформації, очікування рішень та узгодження робіт; спростити процес формування та обробки інформації відповідно до законодавчих змін; перерозподіл функцій управлінського персоналу, що дозволить керівництву приділяти більше часу вирішенню завдань розвитку підприємства; впровадження оперативного доступу до джерел інформації та можливості повторного використання даних, що містяться в архіві та базі даних служби оперативного управління; створити систему інформаційної прозорості; забезпечити достовірність інформації про стан процесів, здійснювати постійний оперативний та стратегічний контроль основних показників діяльності підприємства; об'єктів та елементів організаційної структури.

Необхідність створення та розвитку інтегрованих систем інформаційного забезпечення господарської діяльності обумовлена наступними факторами: спеціалісти підприємств з різним досвідом роботи; функціональні завдання, які потребують взаємодії; неоднорідність за складом технічних засобів та програмного забезпечення; управлінського персоналу необхідна маркетингова інформація, пов'язана з різними видами господарської діяльності та різними економічними процесами; розширення кола управлінських завдань; складність економічних ситуацій; відсутність загального підходу до інтеграції ІТ-систем на рівні управління та виробництва.

Тому ІТ-системи повинні мати можливість вибору способів інтеграції для забезпечення їхньої функціональної, інформаційної, технічної, програмної та організаційної сумісності (див. табл. 3.1).

Таким чином, створення системи інформаційного забезпечення підприємства є інформаційним забезпеченням управління виробничою діяльністю, що включає в себе інтеграцію функцій виробничої діяльності, баз даних, програмних компонентів та інтелектуальних підсистем.

Таблиця 3.1 Напрями інтеграції в інформаційних системах підприємств

Інтеграційний процеси		
В програмно-технічному забезпеченні	В системі менеджменту підприємства	В інформаційному обміні
Розробка комплексу комунікацій, програмно-технічних засобів, засобів автоматизації, локальних мереж, що дозволяють проводити автоматичну реалізацію всіх напрямків інтеграції при розподіленій обробці інформації	Комплексний підхід у використанні інформаційних систем, баз даних для вирішення практичних багаторівневих ситуацій і завдань	Інтеграція інформаційного забезпечення мережових об'єднань системи Інтернет
Інтеграція бази даних та інтелектуальної підсистеми	Використання єдиної інформаційної бази різними службами і відділами підприємства	Інтеграція інформаційного забезпечення про внутрішнє і зовнішнє середовище
Інтеграція інформаційних систем маркетингу з іншими видами програмного забезпечення	Інтеграція функцій управління за напрямками діяльності підприємства та комплексністю прийняття рішень	Інтеграція і координація інформаційних потоків

Створення комплексної системи інформаційного забезпечення виробничої діяльності є основою виробничого комплексу та забезпечує інформацією різні сфери діяльності підприємства (див. табл. 3.2).

Таблиця 3.2 Інформаційна основа інтеграційних процесів на підприємстві

Мета функціонування підприємства	Система інформаційного забезпечення виробничої діяльності
Розвиток взаємин із партнерами (постачальниками, покупцями, виробниками) в довгостроковому періоді	Повноцінний інформаційний обмін, формування взаємовідносин на довірі і науково-технічному розвитку
Функціонування структурних підрозділів підприємства	Інтегрована основа маркетингової інформації за різними напрямками функціонування підприємства
Досягнення підприємством стратегічних і тактичних завдань	Інформаційне забезпечення стратегічних і тактичних завдань розвитку виробничого комплексу
Переваги інтеграційних інформаційних процесів: соціальних стандартів, скорочення витрат на дослідження і розробки, запровадження темпів науково-технічного прогресу, підвищення продуктивності праці, прискорення інформаційного обміну; систематизація інформаційних потоків, оперативність вирішення поточних виробничих завдань	

Тому, на наш погляд, важливою умовою є те, що вся інформація, яка створюється системою інформаційного забезпечення виробничої діяльності в цілому, істотно впливає на процес планування та управління виробничою програмою підприємства. Тому кожне підприємство розробляє систему інформаційного забезпечення виробничої діяльності, визначає напрями та інтенсивність конкретних заходів залежно від масштабів виробництва, продукції, цілей бізнесу, споживачів, ступеня конкуренції, цільових установок, управління, досвіду та традицій, і т. д.

Однак на сучасному етапі інформатизації суспільства виконання окремої функції перетворюється на стадію загальної концепції управління, яка об'єднує всі функції, пов'язані з діяльністю підприємства над ринком, її роллю і відповідальністю.

Конкурентна перевага підприємства, що забезпечує її довгострокову стійкість.

Рис. 3.7. Роль системи інформаційного забезпечення виробничої діяльності в розвитку

Таким чином, структуру ринку слід вважати більш статичною в порівнянні з динамічним характером споживчих ринків.

Підприємство має мережу, яка включає: консультантів, посередників, постачальників, покупців, органи державного управління, і т.д. Мета створення, існування та розвитку мережі полягає в набутті її учасниками додаткових конкурентних переваг за рахунок можливості координації ресурсів всередині мережі. Ця спільність інтересів, що призводить до необхідності діяти в мережі, підтримується технічними можливостями підприємства (див. рис. 3.8).

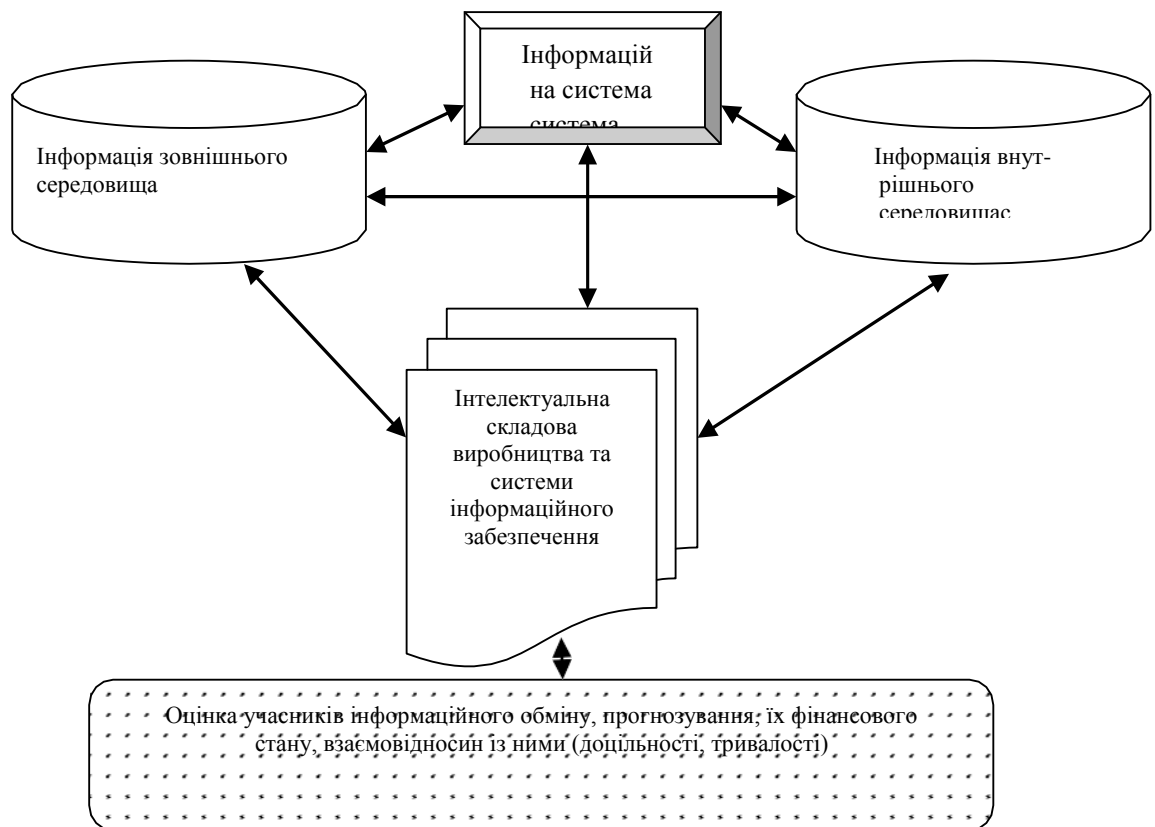

Рис. 3.8. Система інформації для оцінювання учасників мережі Інтернет

Мережеві зв'язки набувають особливого інформаційного характеру та забезпечують виникнення і збереження цілісних властивостей мережі. Вони, з одного боку, обмежують ступінь свободи учасників мережі, оскільки за рахунок довгострокових обмінних операцій і адаптації сторонам стає важче поміняти постачальника або покупця. Критерієм оптимізації структури та функціонування мережевої системи є ступінь задоволення інтересів кожного суб'єкта мережі.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Економічна інформація сьогодні є одним із визначальних факторів розвитку бізнесу. Виникає необхідність отримання нових результатів у формуванні інформаційної системи підтримки діяльності підприємства з урахуванням світових тенденцій у теорії та практиці управління визначають ступінь управління виробництвом та збутом, що охоплює всі сфери виробництва та діяльності підприємства, а ІТ. система постає як комплексна система управління.

Слід зазначити, що найближчим часом на ринку виробництва буде запущено специфічний процес, який продиктований не тільки освоєнням додаткових коштів та довгостроковими інвестиціями в окремих виробників, а й потребами сервісної мережі, що зростають, у постачальників продукції.

Підтримка інформаційної допомоги як сукупність ідей, концепцій, даних, отриманих із зовнішніх джерел споживачі передають один одному методи та засоби її отримання та ведення, які систематизовані, поширені та надані на використання у зручній для них формі.

При написанні роботи ми класифікували основні якісні властивості інформації та їх види та представили їх у вигляді діаграм.

Запропоновано види засобів для розробки та створення ефективних управлінських рішень, планування діяльності на підприємстві, підвищення якості рівня його управління, створення цінності для користувачів інформації з метою збільшення напрямків розвитку підприємства, господарюючому суб'єкту у майбутнє.

Описано чотири основні компоненти інформаційної системи управління підприємством: технічні засоби та потенційне програмне забезпечення, інформаційні ресурси, інформаційні технології. Формування та формалізація інформаційного простору управління на виробничому підприємстві здійснюється у процесі перегляду: забезпечення використання інформації про канали зв'язку; створення єдиної інформаційної бази, об'єктів та філій

підприємства; технічна підтримка в галузі аналізу та отримання інформації; забезпечення необхідного рівня безпеки та захисту інформаційних ресурсів господарюючого суб'єкта.

Розроблено напрямки підтримки та включено до процесу обробки процесу, включення та реалізації управлінського рішення, тому було визнано доцільним виділити компоненти інформаційної системи підтримки прийняття управлінських рішень: забезпечення; інформаційно-аналітична робота, інформаційні ресурси; інформаційне програмне забезпечення. Розроблено рекомендації щодо автоматизації процесу створення управлінських рішень складного процесу, що включає людські та матеріальні ресурси, програмне та технічне забезпечення, методи та процедури пошуку, обробки та операцій з даними.

Для покращення розробки управлінського процесу на підприємстві рекомендується використовувати обсяг різноманітної інформації, що становить правову основу та узагальнюється щодо: отримання нової базової інформації для управління та контролю за прийняттям управлінських рішень на основі використання інформації; отримання нової інформації на основі використання загальної інформації та отриманої додаткової інформації (основної облікової інформації або менш узагальненої інформації); створення нової інформації з урахуванням загальної інформації.

Практичне виконання нами досліджень за результатами етапів дає підприємству переваги: використання сучасних комп'ютерних технологій на всіх пристроях та процесах дозволяє зрівняти витрати на дослідження з отриманими результатами та їх приростом; підприємство зможе формулювати цілі дослідження та розробляти ситуаційні завдання відповідно до напрямів реалізації основної стратегії; планування досліджень з використанням технічних можливостей підприємства що б забезпечувало найкраще обґрунтування їхньої доцільності (або недоцільності) та можливість отримання оперативної інформації.

В роботі розроблено структурно-логічну схему організації інформаційної

системи забезпечення виробничої діяльності підприємства. За результатами дослідження роботи було виділено основні етапи інформаційної системи, що забезпечують процес управління на підприємстві (використання сертифікованих, легальних засобів програмно-апаратних засобів) для забезпечення результатів, відповідно до незмінності процедури в системах управління, перевіряється за трьома основними: адміністративними (з використанням політики безпеки компанії); місцеві (шляхом формулювання правил та рекомендованих стандартів для всіх), локальними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базилінська О. Я. Аналіз підприємств: теорія та практика : навчальний посібник (для студентів вищих навчальних закладів). Київ : Центр учбової літератури, 2011. 328 с.
2. Бугуцький О. А. Гончарова Л. Г. Економія сукупних затрат праці в господарстві. Київ : Урожай, 2017. 160 с.
3. Василенко В. А., Ткаченко Т. І. Стратегічне управління : навч. посібник для студентів вищ. навч. Київ : ЦУЛ, 2011. С. 77-80.
4. Гетьман О. О. Економічна діагностика : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Центр навчальної літератури, 2011. 317 с.
5. Гірняк О. М., Лазановський П. П. Менеджмент: теоретичні основи і практикум : навч. посіб. для студентів вищих закладів освіти. Львів : Магнолія плюс, 2013. 336 с.
6. Вовк Ю. Організаційно-економічний механізм управління раціональним використанням ресурсів *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2011. Вип.1(4). С. 11-16.
7. Гончарук А. Г. Формування методів управління ефективністю організації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління організаціями». Одеса, 2010. 37 с.
8. Головченко О. М. Формування методів стабільного розвитку регіону : монографія. Одеса : Фенікс, 2010. 424 с.
9. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погріщук Б. В. Економіка підприємства : навчальний посібник. Київ : Видавництво «Центр навчальної літератури», 2012. 304 с.
10. Демиденко С. Л. Особливості стратегічного аналізу середовища підприємства. *Ефективна економіка*. 2015. № 9. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>.

11. Диба М. І. Теоретично-практичні аспекти становлення підприємництва. *Маркетинг*. 2011. № 2. С. 22-29.
12. Джур О. Є. Удосконалення організаційно-економічного методів організації. *Стратегія економічного розвитку країн в умовах глобалізації : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф.*, 17-18 лютого 2012 р.: В 7 т. Донецьк : Біла К.О., 2012.
13. Дідівська Л. І., Головка Л. С. Регулювання економіки : навч. посіб. [5-те вид.]. Київ : Знання, 2010. 305 с.
14. Добикіна О. К. Потенціал організації: формування та оцінка : навч. посіб. Київ : Центр навч. л-ри, 2010. 208 с.
15. Дуда С. Т. Мотивація та результативність праці персоналу організації: їх сутність та взаємозв'язок. *Науковий вісник НЛТУ України : Збірник науково-технічних праць*. 2010. Вип. 20.14. С. 188-193.
16. Економіка виробництва продукції в Україні : монографія [ред. П. Т. Саблук і В. І. Бойко]. Київ : ННЦ ІАЕ, 2010. 340 с.
17. Єрмошенко М. Менеджмент : навчальний посібник. Національна академія управління. Київ : Національна академія управління, 2010. 655 с.
18. Єщенко П. С. Сучасна економіка : навч. посібник для студентів вищ. навч. закладі. Київ : КНЕУ, 2010. 325 с.
19. Іванісов О. В. Управління трудовим потенціалом : навчально-практичний посібник. Харків : Вид.ХНЕУ, 2010. 392 с.
20. Ігнатєва І. А. Стратегічний менеджмент : підручник. Київ : Каравела, 2010. 480 с.
21. Кіндрацька Г. І. Основи стратегічного менеджменту : навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів. Львів : Кінапрі ЛГД, 2010. 254 с.
22. Коваленко В. В. Методи аналізу та управління підприємств. *Вісник Укр. академії банк. справи*. 2012. № 2. С. 39-48.
23. Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Київ : Кондор, 2010. 453 с.

24. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Основи менеджменту : підручник. Київ : Академвидав., 2013. 416 с.
25. Лисенко Ю. Організаційно-економічний механізм управління підприємством . *Економіка України*. 2011. № 1. С.86-87.
26. Лукашевич Н. Самоменеджмент : теорія і практика. Київ : Ника-Центр, 2012. 339 с.
27. Мазаракі А. А., Мошек Г. Є., Гомба Л. А. Менеджмент : теорія і практика : навч. посіб. Київ : Атіка, 2011. 564 с.
28. Нагорна І. І. Організаційно-економічний механізм у забезпеченні стійкої економічної безпеки підприємств : Дис. кандидата економічних наук: 08.00.04; Одеса, 2010. 233 с.
29. Немцов В. Д., Довгань Л. Є. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. Київ : ТОВ “УВПК “ЕксОБ”, 2012. 520 с.
30. Олексюк, О. І. Економіка результативності діяльності підприємства : монографія. Київ : КНЕУ, 2011. 362 с.
31. Пономаренко В. С. Стратегічне управління підприємством : навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів. Харків : Основа, 2012. 620 с.
32. Стеценко І. Основи менеджменту. Хто такий менеджер : навчальний посібник. Київ : А.С.К., 2011. 221 с.
33. Раєвнева О. В. Управління розвитком організації: методологія, механізми, моделі : монографія Харків : ВД “ІНЖЕК”. 2016. 496 с.
34. Різник В. В. Сучасні тенденції мотивації праці управлінського персоналу. *Економічний вісник університету*, 15/1. 2010. № 15/1. С. 58-62.
35. Хачатуров Т. С. Управління діяльністю підприємств : монографія. Вінниця : ВНТУ, 2011. 188 с. (182)
36. Христенко Л.М. Вплив чинників внутрішнього середовища на ефективність управління підприємством. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. № 4, Т. 2. С. 141-144.